

CONSIDERAȚII ÎN LEGĂTURĂ CU TAXA DE TIMBRU DATORATĂ PENTRU CERERILE DE STABILIRE A CUANTUMULUI PENALITĂȚILOR CONFORM DISPOZIȚIILOR ART. 906 DIN CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ

*Lector univ. dr. Georgeta Alina UȘURELU
Facultatea de Științe Juridice, Economice și Administrative,
Universitatea Spiru Haret*

Abstract

The issue of establishing the payment of a stamp tax in order to set the amount of penalties pursuant to art. 906 Civil Procedure Code is important from a practical point of view, representing a field which was not ruled on by the legislator. In the absence of an express rule, it is up to the Courts to set or not to set the payment of a stamp tax, taking into account the efforts of unifying the practice.

Keywords: *stamp tax, penalties, debtor, creditor, torts.*

Practica a identificat, în ceea ce privește cererile de chemare în judecată întemeiate pe dispozițiile art. 906 C. pr. civ., dificultăți referitoare la stabilirea taxei de timbru aplicabile acestui tip de acțiuni.

Apreciem că, pentru a stabili corect cuantumul taxei de timbru, analiza trebuie să pornească de la izvorul cererii de chemare în judecată, și anume tipul de raport obligațional.

Art. 906 C. pr. civ. prevede că, dacă în termen de 10 zile de la comunicarea încheierii de încuviințare a executării silite, debitorul nu-și execută obligația de a face sau de a nu face, care nu poate fi îndeplinită prin altă persoană, acesta poate fi constrâns la îndeplinirea ei, prin aplicarea unor penalități, de către instanța de executare.

Astfel, legiuitorul stabilește posibilitatea aplicării acestui tip de penalități pentru neexecutarea obligațiilor de a face sau a nu face, care pot fi îndeplinite doar de către debitor. Putem enumera cu titlu de exemplu aici, în materia dreptului

muncii: obligația de indexare salarială stabilită prin decizie judecătorească, obligația de reintegrare pe post în situația anulării concedierii nelegale iar în materia fondului funciar obligarea comisiilor să soluționeze cererea de reconstituire a dreptului de proprietate, să emită titlul de proprietate.

Așa cum dispune textul de lege, când obligația nu este evaluabilă în bani, instanța sesizată de creditor îl poate obliga pe debitor, prin încheiere definitivă dată cu citarea părților, să plătească în favoarea creditorului o penalitate de la 100 lei la 1.000 lei, stabilită pe zi de întârziere, până la executarea obligației prevăzute în titlul executoriu. Dacă în termen de 3 luni de la data comunicării încheierii de aplicare a penalității debitorul nu execută obligația prevăzută în titlul executoriu, instanța de executare, la cererea creditorului, va fixa suma definitivă ce i se datorează cu acest titlu, prin încheiere definitivă, dată cu citarea părților.

Înalta Curte de Casație și Justiție reține în decizia 202 din 9 aprilie 2019¹ referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor C. pr. civ. că aceasta reprezintă o sancțiune civilă de constrângere de drept comun.

Raportându-ne la faptul că acțiunile sus-amintite sunt încadrate în materia executării silite, potrivit Codului de procedură civilă, s-a opinat că sediul materiei timbrajului unor astfel de cereri ar trebui să se regăsească în dispozițiile anume prevăzute pentru această materie din cuprinsul O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru².

S-a arătat că art. 10 din O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru „În materia executării silite, următoarele cereri se taxează astfel: a) cereri pentru încuviințarea executării silite, pentru fiecare titlu executoriu – 20 lei; b) cereri de suspendare a executării silite, inclusiv a executării provizorii – 50 lei. (2) În cazul contestației la executarea silită, taxa se calculează la valoarea bunurilor a căror urmărire se contestă sau la valoarea debitului urmărit, când acest debit este mai mic decât valoarea bunurilor urmărite. Taxa aferentă acestei contestații nu poate depăși suma de 1.000 lei, indiferent de valoarea contestată. În cazul în care obiectul executării silite nu este evaluabil în bani contestația la executare se taxează cu 100 lei. (3) În cazul în care prin contestația la executare silită se invocă, în condițiile art. 712 alin. (2) C. pr. civ., și motive de fapt sau de drept privitoare la fondul dreptului, taxa de timbru se stabilește potrivit art. 3 alin. (1). (4) Cererile de întoarcere a executării silite se taxează, în toate cazurile, cu 50 lei, dacă valoarea cererii nu depășește 5.000 lei, și cu 300 lei, pentru cererile a căror valoare depășește 5.000 lei.”

¹ Publicată în Monitorul Oficial nr. 562 din 9 iulie 2019.

² Virgil Bărbulescu, *Taxa de timbru datorată în cazul cererilor întemeiate pe dispozițiile art. 906 Cod procedură civilă*, articol disponibil online pe: <https://www.juridice.ro/626039/taxa-de-timbru-datorata-in-cazul-cererilor-intemeiate-pe-dispozitiile-art-906-cod-procedura-civila.html>.

Legiuitorul nu menționează însă în enumerarea sus-amintită ipoteza timbrajului acțiunilor pentru fixarea unei sume definitive cu titlu de penalități, ele neregăsindu-se în niciuna din cererile menționate.

Același autor a arătat că, chiar evaluabile în bani, astfel de cereri nu ar putea fi calificate din punct de vedere al timbrajului ca făcând parte din categoria celor reglementate de dispozițiile art. 3 din O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbre, și anume că acestea nu ar putea constitui acțiuni și cereri evaluabile în bani, întrucât aceasta ar constitui o normă generală, de la care există derogări special.

Ca atare, nu ar putea fi adoptată teza conform căreia, atâta vreme cât norma specială (în cazul de față cea care reglementează taxele de timbru în materia executării silite) nu acoperă o anume ipoteza de fapt, devine automat aplicabilă o normă generală, cu nesocotirea unor reguli fundamentale.

Apare astfel o situație în care nu s-a reglementat în mod expres timbrajul acestui tip de cereri, iar în lipsa unei reglementări exprese, instanțele au jurisprudență diferită în această materie. În practică intervin situații în care instanța fie dispune timbrarea cererii conform dispozițiilor art. 3 din O.U.G. nr. 80/2013, calificând-o ca o veritabilă acțiune în pretenții, evaluabilă în bani la cuantumul solicitat, fie ca o acțiune acțiune sau cerere neevaluabilă în bani, care se taxează cu 20 lei.

Unele instanțe au apreciat că cererea formulată în temeiul dispozițiilor art. 906 alin. (4) C. pr. civ. nu se timbrează. Soluția a fost motivată prin aceea că ipoteza alin. (4) nu are în vedere o nouă acțiune în justiție, penalitățile fiind deja stabilite prin încheiere care constituie titlu executoriu; în acest caz, instanța este chemată să realizeze doar o operațiune de adăugare aritmetică iar prin acceptarea soluției timbrajului situația creditorului ar fi îngreunată, acesta timbrând anterior cererea formulată în condițiile art. 906 alin. (1)-(3).

O situație specială se întâlnește în practică în ceea ce privește solicitarea de stabilire penalități pentru neexecutarea obligației de a face strict personală care este în sarcina unității investite cu soluționarea notificării și aplicarea dispozițiilor Legii nr. 10/2001, iar unele instanțe apreciază că respectiva cerere este scutită de la plata taxei judiciare de timbru, prin raportare la art. 50 alin. (1) din acest act normativ, incluzându-se în noțiunea de *acțiune legată de aplicarea dispozițiilor legii*, întrucât obiectul său privește plata unor penalități rezultate din încălcarea de către această unitate a obligațiilor stabilite în sarcina sa prin Legea nr. 10/2001.

Art. 50 alin. (1) din Legea 10/2001 prevede: cererile sau acțiunile în justiție, precum și transcrierea sau intabularea titlurilor de proprietate, legate de aplicarea prevederilor prezentei legi și de bunurile care fac obiectul acesteia, sunt scutite de taxe de timbre și se întâlnește în activitatea judiciară opinia conform căreia acțiunile care fac obiectul prezentei analize ar fi și ele scutite de plata taxei de timbru, întrucât raportul obligațional derivă din Legea nr. 10/2001.

În minuta întâlnirii președinților secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, Curtea de Apel Bacău, ședință ținută în 23-24 iunie 2016³ s-a examinat această chestiune, identificându-se tocmai provocările practice cauzate de o reglementare expresă a timbrajului cu privire la aceste cereri. S-a concluzionat că, din moment ce O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru nu cuprinde o prevedere expresă pentru scutirea de la plata taxei de timbru a cererii în discuție, este incidentă regula în materie, și anume timbrarea. Întrucât obiectul cererii este exprimat pecuniar, aceasta se va timbra potrivit art. 3 alin. (1) din O.U.G. nr. 80/2013, la valoarea pretinsă de creditor.

În opinia noastră, în lipsa unei reglementări exprese cu privire la plafonarea acestei taxe până la un anumit quantum sau cu privire la scutirea de la plata taxei de timbru, nu se poate proceda la o analogie cu alte texte de lege. O.U.G. nr. 80/2013 prevede expres timbrajul aferent cererilor evaluabile în bani, iar acest tip de cerere se încadrează fără urmă de îndoială în această categorie.

În situația în care, în soluționarea cererii întemeiată pe dispozițiile alin. (4) instanța are libertatea de a înlătura sau reduce penalitățile, în cazul în care debitorul face dovada motivelor temeinice care au justificat întârzierea executării, concluzie susținută de interpretarea coroborată a dispozițiilor alin. (4) și (5) ale art. 906 C. pr. civ. care, deși se referă la etapa ulterioară a contestației la executare, ar putea fi aplicabile *a fortiori* și în etapa anterioară executării, deși s-a timbrat inițial cererea la valoare, apreciem că partea poate face cerere de restituire a diferenței de taxă de timbru care era nedatorată, în conformitate cu dispozițiile art. 45 alin. (1) din O.U.G. care prevede că sumele achitate cu titlu de taxe judiciare de timbru se restituie, după caz, integral, parțial sau proporțional, la cererea petiționarului [...]: a) când taxa plătită nu era datorată. În acest mod, reclamantul nu este prejudiciat în niciun fel prin stabilirea inițială a unei taxe de timbru aferentă solicitării de stabilire a unui quantum al penalităților care a fost redus prin hotărârea judecătorească.

Așa cum s-a arătat în doctrină⁴, acest sistem care acordă creditorului dreptul la executarea în favoarea lui a penalităților pe zi de întârziere este de natură a asigura mult mai eficient constrângerea debitorului ținut potrivit titlului executoriu la executarea unei obligații de a face sau a nu face care implică faptul său personal, față de sistemul anterior, care instituia posibilitatea aplicării unei amenzi cominatorii în favoarea statului pentru neexecutarea sau executarea cu întârziere a acestor obligații.

Totodată, însă, obținerea pe această cale a unor despăgubiri de către creditorul obligației constituie o mărire a patrimoniului său, care operează în paralel cu exe-

³ Disponibilă online pe website-ul Institutului Național al Magistraturii, http://inm-lex.ro/fisiere/d_2442/Minuta%20intalnire%20presedinti%20sectii%20civile%20Bacau%20iunie%202016.pdf.

⁴ Gabriel Boroi, Mirela Stancu, *Drept procesual civil*, ed. a 4-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 1352.

cutarea obligației, nescutind debitorul obligației de executarea acesteia. Reprezentând o modalitate de augmentare a patrimoniului creditorului, acțiunea prin care se obține stabilirea unei sume definitive nu poate fi decât supusă timbrajului la valoarea pretențiilor.

Este de luat în calcul scopul pentru care s-au creat aceste măsuri coercitive, precum și argumentul conform căruia acest tip de încheieri sunt definitive⁵, ele nefiind supuse niciunei căi de atac, astfel că nu se poate verifica prin intermediul controlului judiciar dacă această modalitate de stabilire a taxei de timbru este corectă (cu excepția, firește, a unei cereri de reexaminare a taxei de timbru). În lipsa unei reglementări exprese a modalității timbrajului acestui tip de cerere, lăsarea la latitudinea instanțelor a stabilirii quantumului taxei apreciem că produce și un dezechilibru în materia respectivă, dând naștere unor situații în care în cauze similare, unii justițiabili sunt scutiți de această obligație față de buget, iar alții nu, achitând o taxă de timbru împovărătoare.

Așa cum s-a arătat în doctrină, în ceea ce privește Convenția Europeană a Drepturilor Omului, în materia discriminării, este reglementată o dublă interdicție, în sensul că art. 14 nu consacră decât o interdicție limitată, în vreme ce Protocolul nr. 12 la Convenția Europeană conține o interdicție generală, astfel încât toate persoanele aflate sub jurisdicția statelor contractante vor putea invoca în fața instanței europene încălcarea dreptului la nediscriminare de către autoritățile naționale nu numai cu privire la drepturile și libertățile garantate de Convenție, ci și cu privire la orice drept recunoscut în legislația națională a statului contractant în cauză⁶.

Concluzii

Din analiza efectuată se desprinde, cu titlu de concluzii și, în același timp, de propunere de legiferare, necesitatea clarificării timbrajului acestui tip special de cereri, în vederea evitării creării unor situații injuste, de dezechilibru, și de discriminare a cetățenilor în funcție de instanța la care au introdus acțiunea, pentru evitarea unor posibile demersuri la CEDO cu privire la încălcarea dreptului privind nediscriminarea, asigurându-se, astfel, predictibilitatea legii și tuturor persoanelor perspective egale și echitabile de acces la justiție.

⁵ Conform dispozițiilor art. 906 alin. (4) C. pr. civ., încheierea prin care instanța fixează suma definitivă este definitivă, iar conform Deciziei nr. 73/2017 Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, a statuat că în interpretarea art. 906 alin. (1) și (2) C. pr. civ., încheierea de soluționare a cererii de obligare la plata de penalități pe zi de întârziere a debitorului unei obligații de a face sau a nu face, evaluabile în bani, care nu poate fi îndeplinită prin altă persoană, este definitivă, indiferent de soluția adoptată de instanța de executare, respectiv de admitere sau de respingere a cererii creditorului.

⁶ Erik Fribergh, Morten Kjaerum, *Manual de drept European privind discriminarea*, p. 11.

Bibliografie

- Gabriel Boroi, Mirela Stancu, *Drept procesual civil*, ed. a 4-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2017;
- Minuta Curții de Apel Bacău 2016, disponibilă online pe website-ul Institutului Național al Magistraturii;
- Virgil Bărbulescu, *Taxa de timbru datorată în cazul cererilor întemeiate pe dispozițiile art. 906 Cod procedură civilă*, articol disponibil online pe: <https://www.juridice.ro/626039/taxa-de-timbru-datorata-in-cazul-cererilor-intemeiate-pe-dispozitiile-art-906-cod-procedura-civila.html>;
- Erik Fribergh, Morten Kjaerum, *Manual de drept European privind discriminarea*;
- O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru.